HE laiksi yhdistyslain muuttamisesta HE 200/2022 vp

Eduskunnan lakivaliokunnan asiantuntijakuuleminen 25.10.2022

Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Esityksen sisältö

- Tavoitteena on edistää ja helpottaa yhdistystoimintaa siten, että yhdistykset voivat paremmin ottaa huomioon muuttuvat tarpeet
  - Yhdistystoiminnan toimintamuotojen ja toimintaympäristön kehitys (esim. liittojen jäsenpalveluiden kehitys, digitalisoinnin ja verkkopalveluiden mahdollisuudet)
  - Uudet tavat osallistua kansalaistoimintaan (mahdollisuus hallituksen pj:n ja jäsenten valintaan jäsen- ja liittoäänestyksellä)
  - Pienimpien yhdistysten hallinnollisen taakan vähentäminen kirjanpidon osalta (uusien tilinpitopalveluiden käyttömahdollisuus)
- Tukee kansallisen demokratiaohjelman 2025 tavoitteita ja toimeenpanoa
  - kehitetään hallinnon avoimuutta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä edistämällä osallistumista sekä tunnistamalla ja poistamalla kansalaistoiminnan rajoitteita, erityisesti pienten järjestöjen osalta

Tausta ja aikataulu

- Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020 -työryhmä, jonka mietintö oli yksimielinen
  - Työryhmällä oli laajapohjainen seurantaryhmä ja muuta tiedonhankintaa kentältä
  - Mietintö: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162854/OM_2021_8_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y
  - Lausuntoyhteenveto:
  - https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163552)
- HE eduskunnalle syksyllä 2022, muutokset voimaan 1/2023 tai mahdollisimman pian alkuvuodesta 2023
  - Kevyempi tilinpito pienille yhdistyksille 1.7.2023 alkaen (yksityiskohtaiset säännökset valtioneuvoston asetuksella talven 2022-2023 aikana)

HE:n pääasiallinen sisältö

- Vapaaehtoisia toimintavaihtoehtoja, ei pakottavaa sääntelyä
- Digitalisointi ja verkkopalvelut jäsenyysasioissa (jäseneksi ottaminen ja eroilmoitus) – HO-periaatteet
  - Voi delegoida esim. liiton jäsenpalvelujärjestelmälle sovittujen periaatteiden mukaisesti
  - Jäseneksi ottamisen osalta delegoinnin edellytyksenä sääntömääräys
  - Eroilmoituksen vastaanottamisen osalta hallitus voi päättää delegoinnista (selvennys)
  - Jäsenen erottamisen osalta ei tarvetta delegointimahdollisuuksien muuttamiseen
- Jäsen- ja liittoäänestykseen myös yhdistyksen ja liiton hallituksen pj. ja jäsenet – HO-kirjaus
  - Voi koskea puheenjohtajan tai hallituksen jäsenten tai osan jäsenistä valintaa
  - Edellyttää sääntömääräystä
- Tilinpitovaihtoehto pienimmille yhdistyksille (tuotot maks. 30 000 €/tilikausi)
  - Tiliotetietoihin perustuva yksinkertainen maksuperusteinen vaihtoehto, joka käytössä toiminimiyrityksillä
  - Ei vähennä vaatimuksia tilitapahtumien sisällön ja tarkoituksen osalta verrattuna kirjanpitolakiin
  - Rahankeräyksen, julkisten tukien ym. edellytyksenä voi edelleen olla kirjanpitolain soveltaminen
  - Otettu huomioon myös rikoksentorjunnan tarpeet
  - Tarkemmat säännökset tilinpidosta valtioneuvoston asetuksella (OM:n ja TEM:n yhteisvalmistelu)

Päätösvallan delegointi jäsenasioissa

- Hallitus voi valtuuttaa päättämään jäseneksi ottamisesta ja ottamaan vastaan eroilmoituksia
  - Jäseneksi ottamisen osalta perustuu sääntöihin, eroilmoituksen vastaanottamisen osalta hallituksen päätökseen
  - Selventää epävirallisen yhdistyskäytännön (jossa jäsenyyksiä on hyväksytty jälkikäteen vaikka jäsenoikeudet ovat alkaneet jo aiemmin)
  - Helpottaa digitaalisten palveluiden mahdollisuuksien hyödyntämistä jäsenasioissa (esim. liiton jäsenpalvelujärjestelmää hyödynnetään jäsenyhdistyksen jäsenasioiden hoidossa)
- Ei muutosta jäsenen erottamiseen (ei perusteita sallia delegointia)

Jäsen- ja liittoäänestys

- Jäsen- ja liittoäänestys mahdollista myös hallituksen puheenjohtajasta ja hallituksen jäsenistä
  - HO-kirjaus
  - Perustuu aina yhdistyksen sääntöihin
  - Liittoäänestys = esim. liiton jäsenyhdistyksen henkilöjäsen saa äänestää liiton yhdistyksen kokoukselle kuuluvasta asiasta.
  - Erona kokouksessa käsiteltävään hallituksen pj/jäsenen valintaan se, että ei tarvitse järjestää kokousta, jossa keskustellaan ehdokkaista
  - Nyt jäsenyhdistyksen henkilöjäsenelle ei voi antaa äänioikeutta esim. liiton pj:n tai hallituksen jäsenen vaalissa

Pienimmille yhdistyksille helpotettu tilinpito

- Jos yhdistyksen tuotot max. 30 000 €/v, yhdistys voi soveltaa kirjanpitolakia kevyempää tilinpitonormistoa
- Maksuperusteinen yksinkertainen kirjanpito
  - Tarkoituksena tulojen, menojen, varojen ja velkojen erillään pitäminen
  - Lähtökohtaisesti tiliotetiedot voivat riittää tilinpidoksi, jos rahaliikenne tilin kautta
  - Ei pakollista tilinpäätöstä, jos tilinpito vähintään kuukausittain jäsentenä nähtävänä
  - Mahdollisuus tilinpäätöstä kevyempään vuosilaskelmaan (vuosilaskelma pakollinen, jos tilinpito harvemmin jäsenten nähtävänä)

Jyrki Jauhiainen
Jyrki.jauhiainen@om.fi

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: twitter.com/oikeusmin @oikeusmin

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001